

Kmeny a kořeny

Metoda k vybavení a utřídění dosavadních poznatků a zkušeností studentů (vhodná pro fázi evokace)

Metodu jsme se naučili díky kurzu Čtením a psaním ke kritickému myšlení (1999, 2003)

Co by nemělo v instrukcích pro žáky chybět:

- Každý kořen si otázku zapamatuje (nesmí si ji zapisovat).
- Otázku kořeny položí postupně všem z ostatních skupin (včetně kmenů).
- Tázaný odpovídá na otázku tolikrát, kolikrát je dotázán. Svoji odpověď na tutéž otázku se snaží vylepšit, rozšířit.
- Odpovědi kořeny přinášejí svému kmeni tak, aby je nezapomněly, nesmějí si je totiž zapisovat.
- Skupina nakonec prezentuje svou odpověď na zadanou otázku – neopakuje pouze to, co kořeny snesly, ale zaujme svoje vlastní stanovisko. Pokud nesouhlasí s něčím z toho, s čím kořeny přišly, doplní při prezentaci, proč s danou informací či názorem nesouhlasí.

Postup:

1. Rozdělení do skupin:

Skupiny by měly být čtyřčlenné až pětičlenné

2. Úkol pro skupinu

Každá si vylosuje jednu zadanou otázku. (Otázky by měly být formulovány tak, aby mířily k podstatě tématu.) Skupina má k otázce podat pokud možno vyčerpávající odpovědi.

Ve skupině si žáci zvolí:

- svůj kmen, tedy toho, kdo bude zaznamenávat všechny informace, které mu přinesou kořeny.
- ostatní členové skupiny jsou kořeny – ti se snaží přinést co nejvíce „živin“ (informací, návrhů) ke svému kmeni tím, že sbírají od všech ostatních v místnosti odpovědi na otázku, kterou mají řešit.

Když se všichni všech zeptají, sejdou se skupiny zpět u svých kmenů, pokusí se snesené informace roztřídit a připraví je pro prezentaci.

Co by nemělo v instrukcích pro žáky chybět:

- Každý kořen si otázku zapamatuje (nesmí si ji zapisovat).
- Otázku kořeny položí postupně co nejvíce členům (včetně kmenů) z ostatních skupin.
- Tázaný odpovídá na otázku tolikrát, kolikrát je dotázán. Svoji odpověď na tutéž otázku se snaží vylepšit, rozšířit.
- Odpovědi kořeny přinášejí svému kmeni tak, aby je nezapomněly, nesmějí si je totiž zapisovat.

3. Sběr živin (podle zadání)

4. Prezentace odpovědí

Skupina prezentuje svou odpověď na zadanou otázku – neopakuje pouze to, co kořeny snesly, ale zaujme svoje vlastní stanovisko. Pokud nesouhlasí s něčím z toho, s čím kořeny přišly, doplní při prezentaci, proč s danou informací či názorem nesouhlasí.

Možné pokračování:

4. Práce s textem

- např. formou I.N.S.E.R.T.u
- nebo čtením ve dvojicích

Možnosti využití:

Evokace nového učiva

Shrnutí učiva o nějakém pojmu – syntéza komplexních informací

Dovednosti, jež jsou prostřednictvím pětistku procvičovány:

- 1) Při sběru informací:
 - klade přesně otázku
 - pozorně naslouchá a přesně reprodukuje
 - odpovídá na otázku
 - upřesňuje a doplňuje své odpovědi na otázku
- 2) Při následné přípravě prezentace:
 - dává jednotlivé odpovědi do vztahů a systému
 - vyhodnocuje jednotlivé odpovědi
 - zvažuje argumenty jiných a uvádí protiargumenty
 - hledá společný konsensus s ostatními
- 3) Při samotné prezentaci:
 - prezentuje za skupinu
 - obhazuje názory skupiny